Záměr na restaurátorské práce na venkovních fasádách budovy Regionálního muzea v Chrudimi.

BcA. Jaroslav Vrbata
2022

I. Lokalizace památky

Kraj: pardubický
Obec: Chrudim
Ulice: Široká 86
Objekt: Regionální muzeum
Lokace popisem: fasády severního, západního a jižního průčelí budovy

II. Údaje o památce

Autor: J. Vejrych
Sloh/datace: neorenesance/přelom 19. a 20. století
Materiál – omítkový plášť (omítka, štuk, akrylátový nátěr), kamenný sokl (pískovec)
Rejstříkové číslo v ÚSKP: 28774/6-769

III. Údaje o akci

Termín: březen 2022
Zadavatel: Regionální muzeum, Široká 86, Chrudim

IV. Popis dochovaného stavu

Povrch fasád severního, západního a jižního průčelí je pokryt silnou vrstvou znečištění ve formě prachových částic a zelené řasy. Vrchní vrstvy omítkového pláště – štuková vrstva a vrstva nátěrů fasád budovy se na mnoha místech oddělují od podkladu – jádrové omítkové vrstvy. Vznikají tak duté kapsy a puchýře, kde již prakticky není soudržnost se spodními vrstvami. Tato poškození se vyskytují jak v hladkých plochách fasád, tak, a to ve větší míře, na mezipatrových římsách, bosáži a ostěních oken (nadokenní a parapetové římsy). V mnoha případech již vrchní vrstvy odpadly a chybí. V těchto místech je omítkový plášť otevřený a náchylný k rychlé hlubší degradaci a nenávratné ztrátě. Lokálně lze pozorovat tenké i širší a hlubší praskliny. Některé štukové ornamenty (např. kazeta s rostlinným dekorem nad pravým oknem západního průčelí se oddělily a odpadly. Podobně úplně chybí část vrchního sgrafitového pásu v místě svodu na západní straně.

Samotná vrstva nátěrů je již ve větší míře dožilá, zpráškovatělá, odlupuje se a přestává plnit jak estetickou funkci tak funkci ochrannou pro spodnější omítkové vrstvy. V místech otevřených defektů fasád, prasklin a vypouklých půchýřů se dostává voda do hmoty omítky, kde působením povětrnostních vlivů a mrazovými cykly dochází k rozvolnění štukových a omítkových vrstev. Tato poškození se budou časem rozrůstat do větších ploch a degradace spodních vrstev se bude urychlovat.

Kamenný sokl budovy je pokryt silnou vrstvou nečistot, řasou a lišejníky. Druhotné vysprávky jsou již dožilé a nevyhovující. Spárování z větší části nefunkční. Lokálně jsou patrná mechanická poškození jako uražené části, hrany a rohy kamenné architektury.

Jako možná příčina poškození svrchních vrstev omítek může být vedle již dosluhující funkce vrstvy nátěrů poškození klempířských prvků (oplechování říms) a prejzové krytiny, kde by mohlo docházet k zatékání.

V. Záměr na restaurátorské práce

Před započetím oprav bude stav fasád fotograficky zdokumentován z lešení a proveden grafický zákres míry a druhů poškození a proveden materiálový průzkum omítkových vrstev a štukových prvků. Nesoudržné části omítkového pláště budou opatrně sundány kladívky, dlátky a špachtlemi. Místa s výskytem biologického napadení budou ošetřena vhodným přípravkem proti řasám atp. Povrch fasád bude poté opatrně omyt tlakovou teplou vodou nebo párou pro odstranění nečistot a mastnoty. Místa s otevřeným povrchem budou lokálně zpevněna vhodným konsolidantem. Hluboké defekty budou nejprve opraveny-vystaveny z jádrové vápenné omítky, praskliny vyinjektovány. Takto opravené části a drobnější defekty budou poté opraveny vápenným štukem. Chybějící část dekorativní kazety bude doplněná ve stejném materiálu, stejně tak poškozené části sgrafitového pásu. Po opravě hmoty fasád bude povrch penetrován a natřen dvěma vrstvami vhodným fasádním nátěrem.

Pískovcový sokl bude ošetřen vhodným biologickým přípravkem, očištěn tlakovou vodou, tmavé části s výskytem silikátové krusty budou zesvětleny abrasivní metodou mikropíkováním. Dožilé tmely a spárování bude odstraněno dlátky. Případné praskliny budou injektovány. Chybějící hmota bude doplněna minerálním tmelem, který svými fyzikálními vlastnostmi (barevnost, zrnitost, nasákavost, atp.) bude odpovídat originálnímu materiálu. Směs bude probarvena ve hmotě světlostálými pigmenty. Spárování bude obnoveno měkčím vápenným tmelem probarveným ve hmotě. Nakonec může být povrch pískovcových částí a též štukových částí vystavených spadové vodě lokálně opatřen hydrofobní úpravou.

Použitý systém fasádního nátěru bude nejprve odsouhlasen zástupcem památkové péče. Při probíhajících opravách může dojít k novým zjištěním, které mohou vyžadovat změnu navrhovaného postupu prací. V takovém případě budou další kroky konzultovány s investorem a zástupcem památkové péče.

VI. Doporučené materiály a technologie

Čištění
- špachtle, dlátka, kartáčky, štětce, vysavač, stlačený vzduch, mikrotryskání
- oplach teplou vodou z řádu, tlaková voda, pára
- tenzidy

Konsolidace
- omítkový plášť a štukové prvky : zpevňující organokřemičité prostředky (např. Porosil ZTS a ZTS plus, Aqua Bárta
- kamenné prvky: STE 100, 300, 500 Remmers)

Tmelení a doplňování, injektáž
- injektážní hmoty (Vapoinjekt Aqua Bárta, Ledan)

Jádro – písek z vhodné lokality zrnitostí odpovídající původnímu složení, kvalitní hašené vápno. Poměr 3:1. Lze nastavit čistým bílým cementem do 5% objemu. Možné je použít komerční pytlované směsi vhodné pro opravu památek.

Štuk – jemná vátina, kvalitní hašené vápno. Poměr 3:1. Lze nastavit čistým bílým cementem do 5% objemu. Možné je použít komerční pytlované směsi vhodné pro opravu památek.
Modelace- jádro hrubším vápenným tmelem/omítkou, štuková vrstva viz. štuk.
Prvky z forem (kazeta nad oknem): Belit – Gussmortel, Feinschlamme odlévací malta (Hasit) osazené na nerezové čepy a vhodné lepidlo.

Kamenné prvky: Minerální tmelicí směsí, která svými vlastnostmi (zrnitost, barevnost, nasákavost, tvrdost, atp.) vychází z vlastností originálního kamene. Barevnost tmelu bude přizpůsobena lokální barevnosti povrchu kamene světlostálými pigmenty. Křemičitý písek, čistý bílý cement (Aalborg), románský cement (Vicat), pigmenty (Bayferox, Defner & Johann), 5% styrenakrylátová disperze Sokrat A2802.
Spárování: měkčí minerální vápenný tmel probarvený ve hmotě světlostálými pigmenty.
Barevná retuš
Tmelená místa a místa s velkým barevným kontrastem budou retušována lazurními barvami (světlostálé pigmenty v 4% roztoku ethanolu a pryskyřice Paraloid B72, nebo v 4 % roztok akrylátové disperze Primal AC35).
6) Závěrečné ošetření povrchu kamene
Preventivní biocidní postřik (Preventol RI 50, Porosan)
Lokální hydrofobní ošetření míst exponovaných dešti (Imesta IW290)

Barevné nátěry
navrhované systémy pro památkové objekty:
- akrylátový nebo silikonový systém, penetrace a 2 nátěry
Barevný systém bude konzultován se zástupcem památkové péče.

Povrchová úprava
- hydrofobizace (Imesta IW 290)
- biocidní ochrana (Porosan Aqua Bárta, Preventol RI50)

Vypracoval dne 23.3.2022 v Pardubicích

BcA. Jaroslav Vrbata
generála Svobody 622
Pardubice 533 51